

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 82/2025-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Ivanou Kochanskou, Farská 33, Nitra, proti rozsudku Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 2T/166/2013 z 26. júna 2017, rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 1To/66/2017-2355 z 22. januára 2019 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Tdo/67/2022 z 29. mája 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Napadnuté rozhodnutia a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. septembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru a porušenia zákazu diskriminácie v zmysle čl. 14 dohovoru. K porušeniu týchto základných práv a práv malo dôjsť postupom a rozsudkom okresného súdu uvedeným v záhlaví tohto uznesenia, postupom a rozsudkom krajského súdu uvedeným v záhlaví tohto uznesenia a postupom a uznesením najvyššieho súdu uvedeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ žiada napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada od najvyššieho súdu primerané finančné zadost'učinenie 10 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh vyplýva nasledovný stav veci:

3. Sťažovateľ (odsúdený) bol napadnutým rozsudkom okresného súdu uznaný vinným zo spáchania pokračovacieho zločinu úverového podvodu spáchaného spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného

zákona k § 222 ods. 1 a 4 Trestného zákona sčasti dokonaného (v bodoch 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13) a sčasti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona (body 2 a 11).

4. Sťažovateľ aj poškodená Tatra banka, a.s., podali proti prvostupňovému rozsudku odvolanie.

5. Krajský súd odvolanie poškodenej zamietol ako nedôvodné, no vo vzťahu k odvolaniu sťažovateľa zrušil prvostupňový rozsudok v časti o treste a sám rozhodol o treste podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku vzhľadom na prirážajúce okolnosti podľa § 37 písm. m) Trestného zákona s poukazom na § 38 ods. 2 a 4 Trestného zákona a sťažovateľovi uložil trest odňatia slobody na 7 rokov a 6 mesiacov v ústave na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia, čím jeho trest znížil z pôvodných 9 rokov.

6. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie z dôvodu § 371 ods. 1 písm. c), d), e), g), h), i), k) Trestného poriadku.

7. O dovolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením a k uplatneným dovolacím dôvodom uviedol:

8. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku – tvrdenému zásadnému porušeniu práva na obhajobu najmä uviedol, že len porušenie tohto práva zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť tento dovolací dôvod. Nie je ním obsah a rozsah vlastných úvah orgánov činných v trestnom konaní (ďalej len „OČTK“) alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinností, resp. využitia oprávnení v rámci Trestného poriadku. Záver OČTK alebo súdu o tom, že skutkovú okolnosť považuje za preukázanú a ďalšie dokazovanie v danom smere za nadbytočné, nemôže byť dovolacím dôvodom, keďže by to odporovalo viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkovým stavom, pretože správnosť a úplnosť zisteného skutku dovolací súd nemôže skúmať a meniť v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zisteného skutkového stavu.

9. Súd vykonávajúci dokazovanie nie je viazaný návrhmi a názormi strán, ale vykonáva dôkazy, ktoré majú najväčšiu dôkaznú silu („*argumenta ponderantur, non numerantur*“). S návrhmi strán na vykonanie dokazovania sa však musí vysporiadať. V rámci práva na obhajobu musí súd najneskôr pred meritórnym rozhodnutím dôkaznému návrhu buď vyhovieť, alebo ho odmietnuť, prípadne rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. R 116/2014).

10. K tvrdenému nedostatočnému odôvodneniu okresného a krajského súdu najvyšší súd uviedol, že dovolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné, preto námietky sťažovateľa v tomto smere nenapĺňajú žiaden dovolací dôvod. Zároveň však uviedol, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru je právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky. Všeobecný súd však nemusí dať odpovede na všetky otázky, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam. „*Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napríklad rozhodnutia ústavného súdu, sp. zn. II. ÚS 209/04, IV. ÚS 350/2014, II. ÚS 449/2015, IV. ÚS 115/2003, II. ÚS 76/2007,*

I. ÚS 241/2007)“. Obdobne sa k danej problematike stavia aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) (García Ruiz proti Španielsku z 21. 1. 1999). Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georgiadis proti Grécku z 29. 5. 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán pod podmienkou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Švajčiarsku z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06, III. ÚS 155/2018).

11. Najvyšší súd konštatoval, že okresný súd vo svojom napadnutom rozsudku dostatočným spôsobom, ktorý nie je svojvoľný či arbitrárny, uviedol, ktoré skutočnosti považoval za dokázané, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia, akými úvahami sa spracovával pri hodnotení dôkazov, prečo nevykonával aj ďalšie dôkazy a ako právne posúdil dokázané skutočnosti. Uvedenými námietkami tak dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku naplnený nebol.

12. Námietka sťažovateľa o porušení jeho práva na obhajobu tým, že krajský súd konal proti nemu ako proti ušlému, pričom na to neboli splnené podmienky, sa najvyšší súd zaoberal v rámci pomeru špeciality pri posudzovaní dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku. Uviedol, že krajský súd rozhodol na verejnom zasadnutí vo veci sťažovateľa, ktorý bol zastúpený svojím obhajcom v režime konania proti ušlému podľa § 358 ods. 1 Trestného poriadku, keďže sa jeho účasť nepodarilo zabezpečiť ani po vyčerpaní všetkých procesných možností od opakovaného predvolávania, pokusov o predvedenie, príkazu na zatknutie a európskeho zatýkacieho rozkazu.

13. Najvyšší súd tak považoval z obsahu spisu za preukázané, že boli dôsledne vykonané všetky dostupné úkony smerujúce k zabezpečeniu účasti sťažovateľa na verejnom zasadnutí krajského súdu. Námietky sťažovateľa tak najvyšší súd vyhodnotil ako nedôvodné a konštatoval, že sťažovateľ sa evidentne vyhýbal trestnému stíhaniu a pre OČTK a súd bol nedosiahnuteľný.

14. Podmienky na konanie ako proti ušlému splnené boli, keďže sťažovateľ bol zastúpený obhajcom, ktorý za neho preberal písomnosti a ktorý sa zúčastnil verejného zasadnutia. Preto nedošlo k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku. S poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. R 6/2011 ustanovenie § 371 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku je v pomere špeciality k § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Nemôžu byť teda naplnené súčasne a nie je tak možné zároveň uplatniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

15. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku najvyšší súd, vychádzajúc zo znenia námietky, vyvodil rozhodovanie zaujatým sudcom, pričom zaujatosť sťažovateľ vyvodil z toho, že senát krajského súdu mal záujem vec čím skôr rozhodnúť bez ohľadu na zdravie sťažovateľa a konal s ním ako s ušlým. Zároveň zaujatosť namietal k senátu okresného súdu z dôvodu, že v jednotlivých konaniach o ostatných spoluobžalovaných mohol rozhodovať ten istý senát okresného súdu ako v prípade sťažovateľa, čím by prejudikoval vinu sťažovateľa.

16. Tento dovolací dôvod by bol naplnený, ak by vo veci konal alebo rozhodol OČTK, sudca alebo prísediaci, ktorý bol vylúčený (§ 31 Trestného poriadku), pričom o jeho vylúčení nebolo rozhodnuté. ESLP sa danou problematikou zaoberal v rôznych variáciách a najvyšší súd poukazuje napr. na jeho rozhodnutia (Meng proti Nemecku zo 16. 2. 2021, sťažnosť č. 1128/17; Mucha proti

Slovenskej republike z 25. 11. 2021, sťažnosť č. 63703/19). K procesným situáciám zakladajúcim dôvod na vylúčenie sudcu však v prípade sťažovateľa nedošlo.

17. K tvrdeniu, že krajský súd mal rozhodovať zaujato v snahe o urýchlené ukončenie veci, a preto konal so sťažovateľom ako s ušlým, najvyšší súd uviedol, že táto argumentácia je nedôvodná. V zmysle § 32 ods. 6 Trestného poriadku ak je dôvodom námietky zaujatosti len procesný postup OČTK alebo súdu, o takejto námietke sa nekoná. Dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku tak naplnený nebol.

18. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku najvyšší súd uviedol, že z námietky sťažovateľa vyabstrahoval, že súd mal rozhodnúť o vine na základe nezákonných dôkazov, nezákonných výsluchov svedkov. Sťažovateľ poukázal na neprípustnosť výsluchov skutočných páchatel'ov v reálnom postavení spolupáchateľ'ov procesne ako svedkov v čase, keď aj ich trestná vec nebola ešte skončená. Tvrdí, že predseda senátu krajského súdu aktívne viedol výsluchy svedkov v rozpore s § 261 Trestného poriadku, súd nehodnotil vierohodnosť svedkov a motívy ich výpovedí. Správy polície či úradné záznamy nie sú dôkazným prostriedkom použiteľným v trestnom stíhaní a napokon poukázal na doktrínu ovocia z otráveného stromu.

19. Ak by bolo rozhodnutie založené na dôkazoch vykonaných nezákonne, malo by to byť zo spisu zrejmé a povahou, ako aj závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 dohovoru (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. R č. 24/2020-1). Nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov tak môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, len ak mal alebo má dopad na práva sťažovateľa. Inak byť naplnený nemôže, a to aj s ohľadom, že k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. d) dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo prevažne na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom (Mariana Marinescu proti Rumunsku, č. 36110/03 z 2. 2. 2010; Emen proti Turecku, č. 25585/02 z 26. 1. 2010; Van Mechelen a ďalší proti Holandsku; Visser proti Holandsku, č. 26668/95 zo 14. 2. 2002; Al – Khawaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu, č. 26766/2005 a č. 22228/06 z 15. 12. 2011).

20. Súd nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhl, ani vykonať dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale súd ich nepovažuje za rozhodné a dôležité pre spravodlivé rozhodnutie (§ 272 ods. 3 Trestného poriadku, § 2 ods. 10 a 11 Trestného poriadku). Napokon súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale „neskoro“ (§ 240 ods. 3 druhá veta Trestného poriadku), alebo neprejavili reálnu snahu o ich vykonanie (§ 240 ods. 4 tretia veta Trestného poriadku). Najvyšší súd neeviduje prítomnosť žiadnych relevantných procesných väd v rámci dokazovania vo veci sťažovateľa.

21. Ďalej najvyšší súd uvádza, že v tej istej veci a v tom istom konaní nemôže byť obvinený (spoluobvinený) vypočutý v dvoch procesne rozdielnych postaveniach (ako obvinený a zároveň ako svedok, a to ani vo vzťahu k inému spoluobvinenému). Postavenie obvineného je nezlučiteľné s postavením svedka v jednom a v tom istom konaní. Iná situácia nastane napríklad vtedy, ak niektorý zo spoluobvinených je vylúčený zo spoločného konania na samostatné konanie. Za takej situácie už nefiguruje v pôvodnej veci ako obvinený, a preto môže byť vypočutý v inej veci, vo veci iných spoluobvinených ako svedok. To ale nie je tento prípad. V danom prípade v konaní vedenom proti obvinenému vypovedali ako svedkovia spolupáchatelia (žiadatelia o úver), proti ktorým sa

viedlo iné trestné konanie. Preto v tomto smere nedošlo k žiadnym nezákonným výsluchom svedkov a dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku tak nebol naplnený.

22. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku najvyšší súd uviedol, že v danom prípade možno podať dovolanie buď preto, že sťažovateľovi bol uložený druh trestu, ktorý Trestný zákon nepripúšťa, alebo že mu bol uložený trest mimo trestnej sadzby, čo je možné len u trestov s odstupňovanou trestnou sadzbou (trest odňatia slobody, trest domáceho väzenia, trest povinnej práce, peňažný trest, náhradný trest odňatia slobody za peňažný trest, trest zákazu činnosti, trest zákazu pobytu, trest zákazu účasti na verejných podujatiach, trest vyhostenia).

23. Ak je uložený trest, ktorý Trestný zákon nepripúšťa, ide zväčša o prípad, keď je uložený druh trestu bez splnenia zákonných podmienok, ktoré zákon predpokladá pre jeho uloženie.

24. Sťažovateľ bol odsúdený za pokračovací zločin úverového podvodu spáchaný spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona k § 222 ods. 1 a 4 Trestného zákona sčasti dokonaného (v bodoch 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13) a sčasti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona (v bodoch 2 a 11), pričom odvolací súd s použitím § 38 ods. 2 a 4 Trestného zákona pri existencii priťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. m) Trestného zákona uložil sťažovateľovi trest odňatia slobody v trvaní 7 rokov a 6 mesiacov. Ten je v hraniciach možnej trestnej sadzby 7 rokov a 4 mesiace až 12 rokov uložený v rámci zákonom ustanovenej trestnej sadzby. Sťažovateľovi tak bol uložený druh trestu, a to v takej výške, ako Trestný zákon pripúšťa.

25. Odvolací súd podľa sťažovateľa neaplikoval pri ukladaní trestu § 39 ods. 1 Trestného zákona, čo malo spôsobiť prísnosť trestu. Najvyšší súd k tomu uviedol, že ustanovenie o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody sa povahou a významom primkyna ku všeobecným hľadiskám stanoveným pre voľbu druhu trestu a jeho výmery v § 34 ods. 1, 3 a 4 Trestného zákona a nasl. Na rozdiel od § 41 a § 42 Trestného zákona (o ukladaní úhrnného, súhrnného a spoločného trestu) alebo § 47 ods. 2 Trestného zákona, ktoré sú taktiež hmotnoprávne, ale kogentnej povahy, nie je subsumovateľný pod „nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia“, zakladajúceho dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Ak nejde o situáciu, keď výrok o treste je neobhájiteľný v dôsledku, že bol chybný aj výrok o vine, možno výrok o treste napadnúť len použitím § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku. Kým dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je všeobecným hmotnoprávnym dôvodom, § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku predstavuje špeciálny hmotnoprávny dôvod vzťahujúci sa na výrok o treste. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku nie je naplnený tým, že sa na uloženie trestu neaplikoval § 39 Trestného zákona (§ 40 Trestného zákona v znení účinnom do 1. januára 2006), čo má zapríčiniť neprimeranosť trestu, pretože ak súd nevyužil moderačné oprávnenie a trest vymeral v rámci zníženej trestnej sadzby, nemožno dôjsť k záveru, že trest bol uložený mimo trestnú sadzbu. Neaplikovanie § 39 Trestného zákona (resp. § 40 Trestného zákona v znení účinnom do 1. januára 2006) nezakladá žiaden dovolací dôvod.

26. Odvolací súd pri ukladaní výšky trestu zohľadnil dĺžku trestného konania (z časti zapríčinenú aj sťažovateľom) s prihliadnutím na jeho recidívu, postoj k spáchanej trestnej činnosti a jej závažnosť. Vzhľadom na uvedené najvyšší súd konštatoval, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku nebol vo veci sťažovateľa naplnený.

27. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku najvyšší súd uviedol, že námietky sťažovateľa uplatnené v rámci dovolacieho dôvodu § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku spočívajú v tvrdení, že skutkové konanie sťažovateľa nemožno posúdiť ako pokračovací trestný čin podľa § 222 ods. 1 a 4 Trestného zákona aj vzhľadom na ustanovenie § 284 ods. 2 Trestného poriadku. Zároveň ho nemožno posúdiť ako trestný čin úverového podvodu v zmysle § 222 Trestného zákona vo forme spolupáchateľstva, ale iba účastníctva, resp. na trinástich skutkoch už odsúdených páchatel'ov formou pomoci. Z hmotnoprávnych dôvodov mal zároveň súd nesprávne vyhodnotiť vykonané dôkazy. Zároveň malo byť nesprávne použité iné hmotnoprávne ustanovenie, a to v rámci Občianskeho zákonníka v dôsledku toho, že žiadatelia o úver mali byť v adhéznom konaní zaviazaní uhradiť škodu sami, a nie spoločne a nerozdielne s inou osobou. Preto nemôžu byť výrokom súdu zaviazaní na opätovnú úhradu škody spoločne a nerozdielne bez toho, aby v konaní vystupovali ako tzv. spolu škodcovia.

28. Účelom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je náprava hmotnoprávnych chýb a skutkové námietky sú tu vylúčené. Skutkovými námietkami sú tie, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, rozsahu vykonaného dokazovania alebo hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Najvyšší súd nie je oprávnený posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení a prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože vo veci sťažovateľa dokazovanie vykonáva predovšetkým okresný súd a jeho skutkové závery môže dopĺňať a korigovať iba krajský súd v odvolacom konaní. Nesúhlas sťažovateľa s hodnotením dôkazov súdmi nižšieho stupňa nie je naplnením dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku ani iného dovolacieho dôvodu. Len prípad, keď skutok ustálený v pôvodnom konaní je subsumovaný pod nesprávnu skutkovú podstatu trestného činu je dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, čo nie je prípad sťažovateľa.

29. K námietke sťažovateľa k výroku o náhrade škody z dôvodu nesprávneho použitia Občianskeho zákonníka, keďže žiadatelia o úver boli v adhéznom konaní zaviazaní na náhradu škody sami, a nie spoločne a nerozdielne s inou osobou, najvyšší súd uviedol, že o náhrade škody bude rozhodovať civilný súd v rámci adhézneho konania. Zároveň civilný súd musí prihliadnuť na prípadné skoršie rozhodnutie o náhrade škody, ktorým boli zaviazaní žiadatelia o úver, aby sa vyhol situácii *res iudicata*. Preto odkázaním poškodeného na náhradu škody v trestnom konaní na civilné konanie nemôže byť naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

30. Námietku sťažovateľa spočívajúcu v tvrdenom nezohľadnení zásady *ultima ratio* najvyšší súd komentoval tým, že ak sťažovateľ konaním naplní znaky skutkovej podstaty trestného činu, je úlohou OČTK a súdu vyvodit' trestnoprávnu zodpovednosť. V rámci trestného práva hmotného sa uvedená zásada môže uplatniť výlučne materiálnym korektívom (§ 10 ods. 2 Trestného zákona) pri prečine, pričom sťažovateľ bol odsúdený za zločin (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. R 96/2014).

31. V zmysle uvedeného nebol dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku naplnený.

32. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. k) Trestného poriadku, ktorý je súčasťou dovolania, sťažovateľ uviedol, že zo skutkov, za ktoré bol uznaný vinným, boli už právoplatne uznané za vinné iné osoby ako jediní páchatelia, a tak ide o *res iudicata*. Najvyšší súd mu k tomu uviedol, že neprípustnosť trestného stíhania pre prekážku veci rozhodnutej *res iudicata* sa viaže

na osobu obvineného pre ten istý skutok. Preto túto prekážku môže vytvoriť len právoplatný rozsudok alebo zastavenie trestného stíhania určitej osoby (Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 02/2010, R 11/2010).

33. V prípade sťažovateľa nie je splnená podmienka, že sťažovateľ bol už za ten istý skutok potrestaný, resp. bolo upustené od potrestania, bol oslobodený spod obžaloby, bolo zastavené trestné stíhanie, čiže bolo o jeho skutku rozhodnuté a musí ísť o ten istý skutok. Tento dovolací dôvod tak nebol naplnený.

34. Sťažovateľ v rámci svojej argumentácie napáda odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, jeho arbitrárnosť, nedostatočné vysporiadanie sa s námietkami, tendenčnosť vopred pripraveného rozhodnutia. Tieto námietky vzťahujú aj na oba sudy nižšej inštancie.

II.

Posúdenie ústavnej sťažnosti ústavným súdom

35. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. c) a d) dohovoru v spojení s čl. 36 ods. 1 listiny, práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru a zákazu diskriminácie v zmysle čl. 14 dohovoru. K uvedenému malo dôjsť napadnutým uznesením najvyššieho súdu, napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým rozsudkom okresného súdu.

36. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. k čl. 36 ods. 1 listiny) a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

II.1. K namietanému rozsudku okresného súdu a rozsudku krajského súdu:

37. Proti rozsudku okresného súdu sťažovateľ disponoval v zmysle § 306 a nasl. Trestného poriadku opravným prostriedkom (odvolaním), ktorý aj využil. Poskytnutie ochrany v prípade potenciálneho porušenia dotknutých práv v danom prípade spadalo do právomoci inštančne nadriadeného súdu, teda krajského súdu ako súdu odvolacieho, čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

38. Proti rozsudku krajského súdu mal sťažovateľ k dispozícii v zmysle § 368 a nasl. Trestného poriadku opravný prostriedok (dovolanie), ktorý aj využil. Aj v tomto prípade teda poskytnutie ochrany dotknutých práv spadalo do právomoci inštančne nadriadeného súdu, teda najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho, čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

39. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov

(m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť a aj domáhal využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07). Vzhľadom na už uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku okresného súdu a napadnutému rozsudku krajského súdu odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

II.2. K namietanému uzneseniu najvyššieho súdu:

40. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

41. Sťažovateľ v rámci dovolacích dôvodov argumentoval širokou škálou tvrdení, ku ktorým sa mu najvyšší súd v napadnutom uznesení rozsiahlo a zmysluplne vyjadril. Ústavný súd sa stručne vrátil k dovolacím bodom a v krátkosti ich zosumarizuje:

42. Zásadné porušenie práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku môže nastať len zásadným spôsobom, pod ktorý rozhodne nemožno subsumovať názory OČTK alebo súdu o dôkazných prostriedkoch ani aplikáciu jednotlivých oprávnení vyplývajúcich z Trestného poriadku. Rovnako za dovolací dôvod nemožno považovať záver OČTK alebo súdu o vierohodnosti už zistených skutkových okolností a neúčelnosti vykonávania iných dôkazov. Ústavný súd upozorňuje na skutočnosť, že dovolací orgán sa v rámci dovolania nezaoberá správnosťou a úplnosťou skutkového stavu, ale výlučne jej právnym posúdením. Je absolútne logické a v rámci konania hospodárne, že súd vykonáva dôkazy, ktoré majú najväčšiu dôkaznú silu „*argumenta ponderantur, non numeratur*“, zároveň sa však minimálne stručne vyjadrí k návrhom strán na vykonanie dokazovania, keďže súčasťou základného práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru je právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky. Všeobecný súd pritom nemusí dať odpovede na všetky otázky, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam. „Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napríklad rozhodnutia ústavného súdu sp.zn. II. US 209/04,

IV. ÚS 350/2014, II. ÚS 449/2015. IV. ÚS 115/2003. II. ÚS 76/2007, I. ÚS 241/2007)“. Obdobne sa k danej problematike stavia aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) (García Ruiz proti Španielsku z 21. 1. 1999). Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georgiadis proti Grécku z 29. 5. 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán pod podmienkou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Švajčiarsku z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06, III. ÚS 155/2018). Keďže dovolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné, námietky sťažovateľa v tomto smere nenapĺňajú žiaden dovolací dôvod, v dôsledku čoho ústavný súd prístup najvyššieho súdu v tomto smere odobruje.

43. K tomu, že krajský súd konal proti sťažovateľovi ako proti ušlému bez toho, aby na to boli splnené podmienky, ústavný súd uvádza, že krajský súd rozhodol na verejnom zasadnutí za prítomnosti obhajcu sťažovateľa, keďže sa účasť sťažovateľa nepodarilo zabezpečiť opakovaným predvolávaním, pokusmi o predvedenie, príkazom na zatknutie, ani európskym zatýkacím rozkazom. Z toho dôvodu sú námietky sťažovateľa v tomto smere nedôvodné.

44. Z § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku vyvodil sťažovateľ potenciálnu zaujatosť sudcu, ktorá mala vyplývať z toho, že senát krajského súdu mal podľa neho záujem vec čím skôr rozhodnúť a konal s ním ako s ušlým. Zaujatosť senátu okresného súdu zas vyvodzoval z obavy, že v jednotlivých konaniach o ostatných spoluobžalovaných mohol rozhodovať ten istý senát okresného súdu, a tak prejedikovať jeho vinu. Keďže vo veci nekonal ani nerozhodoval OČTK, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený (§ 31 Trestného poriadku), pričom o jeho vylúčení nebolo rozhodnuté [pozri rozhodnutia ESLP vo veciach (Meng proti Nemecku zo 16. 2. 2021, sťažnosť č. 1128/17; Mucha proti Slovenskej republike z 25. 11. 2021, sťažnosť č. 63703/19), nedošlo k situácii, ktorá by odôvodnila vylúčenie sudcu. Ak je dôvodom námietky zaujatosti len procesný postup OČTK alebo súdu, o takejto námietke sa nekoná (§ 32 ods. 6 Trestného poriadku), čo odôvodňuje nenaplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku.

45. Ústavný súd k tvrdenému použitiu nezákonných dôkazov a nezákonných výsluchov svedkov [dovolací dôvod § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku] plne súhlasí s názorom najvyššieho súdu, že by to muselo byť zo spisu zrejmé a povahou, ako aj závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 dohovoru (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. R. č. 24/2020-1). Nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov preto môže byť týmto dovolacím dôvodom, len ak mal alebo má dopad na práva sťažovateľa. Inak byť naplnený nemôže, a to aj s ohľadom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. d) dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo prevažne na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom (Mariana Marinescu proti Rumunsku, č. 36110/03 z 2. 2. 2010; Emen p. Turecku, č. 25585/02 z 26. 1. 2010; Van Mechelen a ďalší proti Holandsku; Visser proti Holandsku, č. 26668/95 zo 14. 2. 2002; Al – Khawaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu, č. 26766/2005 a č. 22228/06 z 15. 12. 2011). Ústavný súd dodáva, že v tej istej veci a v tom istom konaní nemôže byť obvinený (spoluobvinený) vypočutý v dvoch procesne rozdielnych postaveniach (ako obvinený a zároveň ako svedok, a to ani vo vzťahu k inému spoluobvinenému). Postavenie obvineného je nezlučiteľné s postavením svedka v jednom a v tom istom konaní. Ak niektorý zo spoluobvinených je vylúčený zo spoločného konania na samostatné konanie, už nefiguruje v pôvodnej veci ako obvinený, a preto môže byť vypočutý v inej veci,

vo veci iných spoluobvinených ako svedok. To ale nie je prípad sťažovateľa. V jeho prípade v konaní vedenom proti nemu vypovedali ako svedkovia spolupáchatelia (žiadatelia o úver), proti ktorým sa viedlo iné trestné konanie. Z toho dôvodu § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku nebol naplnený.

46. Ústavný súd k tvrdenému uloženiu druhu trestu, ktorý Trestný zákon nepripúšťa, alebo uloženiu trestu mimo trestnej sadzby [dovolací dôvod § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku] podotkol, že uvedené je možné len u trestov s odstupňovanou trestnou sadzbou (trest odňatia slobody, trest domáceho väzenia, trest povinnej práce, peňažný trest, náhradný trest odňatia slobody za peňažný trest, trest zákazu činnosti, trest zákazu pobytu, trest zákazu účasti na verejných podujatiach, trest vyhostenia). Pritom o uloženie trestu, ktorý Trestný zákon nepripúšťa, ide zväčša v prípade, keď pre jeho uloženie nie sú splnené zákonné podmienky. Ústavný súd pripomína, že sťažovateľovi bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 7 rokov a 6 mesiacov. Ten je v hraniciach možnej trestnej sadzby 7 rokov a 4 mesiacov až 12 rokov, čiže sťažovateľovi bol uložený správny druh trestu, a to v takej výške, ako Trestný zákon pripúšťa. § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku predstavuje špeciálny hmotnoprávny dôvod vzťahujúci sa na výrok o treste. Ak súd nevyužil moderačné oprávnenie a trest vymeral v rámci zníženej trestnej sadzby, nemožno dôjsť k záveru, že trest bol uložený mimo trestnú sadzbu. Neaplikovanie § 39 Trestného zákona, resp. (§ 40 Trestného zákona v znení účinnom do 1. januára 2006) nezakladá žiaden dovolací dôvod. Vzhľadom na dĺžku trestného konania (z časti zapríčinenú aj sťažovateľom), jeho recidívu, postoj k spáchanej trestnej činnosti a jej závažnosť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku nebol vo veci sťažovateľa naplnený.

47. Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ústavný súd uvádza, že slúži na nápravu hmotnoprávnych pochybení, pričom skutkové námietky sú tu vylúčené. Najvyšší súd nebol oprávnený posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení a prehodnocovať vykonané dôkazy, keďže dokazovanie vykonáva predovšetkým okresný súd a jeho skutkové závery môže dopĺňať a korigovať iba krajský súd v odvolacom konaní. Nesúhlas sťažovateľa s hodnotením dôkazov súdmi nižšieho stupňa nie je naplnením dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku ani iného dovolacieho dôvodu. O náhrade škody bude rozhodovať civilný súd v rámci adhézneho konania s prihliadnutím na prípadné skoršie rozhodnutie o náhrade škody, ktorým boli zaviazaní žiadatelia o úver, aby nedošlo k situácii *res iudicata*. Údajne nezohľadnená zásada *ultima ratio* sa môže v rámci trestného práva hmotného uplatniť výlučne materiálnym korektívom (§ 10 ods. 2 Trestného zákona) pri prečine, no sťažovateľ bol odsúdený za zločin (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. R 96/2014). Uvedenými spôsobmi nemôže byť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku naplnený.

48. Ústavný súd k tvrdenej neprípustnosti trestného stíhania podľa § 371 ods. 1 písm. k) Trestného poriadku v dôsledku *res iudicata* uviedol, že uvedené by bolo relevantné, ak by šlo o ten istý skutok a zároveň tú istú osobu. Vyžadoval by sa právoplatný rozsudok alebo zastavenie trestného stíhania určitej osoby (Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 02/2010, R 11/2010). Sťažovateľ za daný skutok ešte nebol potrestaný, resp. nebolo upustené od potrestania, nebol oslobodený spod obžaloby, nebolo proti nemu zastavené trestné stíhanie, čiže nebolo o jeho skutku rozhodnuté. Tento dovolací dôvod tak nemohol byť naplnený.

49. Ústavnému súdu ostáva len konštatovať, že najvyšší súd sa vyčerpávajúcim spôsobom vysporiadal s dovolacími dôvodmi, námietkami sťažovateľa a rozsahom, ako aj obsahom nič nezanedbal.

50. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom napadnutých základných práv a práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

51. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. februára 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu